

dominat. Nu e greu de descifrat în text intenția lui Brecht de a diminua pînă la anulare trăsătura de subdezvoltat mintal a lui Svejck. Mai dificil e să găsești corespondentul scenic al violenței disimulate, al șireteniei și, la urma urmei, al curajului cu care Svejck își ride de nazisti. Regizorul a găsit în Teofil Turturică un interpret înzestrat și maleabil. Făcîndu-l de la bun început un om cumsecade și prietenos cu cei din jur, interpretul, îndrumat de regizor, și-a dezvoltat gradat compoziția: Svejck nu e un idiot, ci un om care știe că singura armă cu care se poate (deocamdată) împotrivi este idiotenia simulată. Svejck e curajos, pentru că în circumstațiile doamnei Kopecka, atunci cînd amenințarea tinde să devină violență, iese în față, se expune apărînd pe ceilalți, jucîndu-și eretismul pe care și l-a ales ca armă defensivă. Dar Svejck nu e numai în defensivă. Sub masca lui de idiot blind se ascunde o înfățișare dirză. Teofil Turturică strecoară uneori priviri iuți, tăioase, reci, în direcția dușmanului, ne face să bănuim la Svejck un comportament deloc intuitiv, o atitudine deliberată. Năucitoarea socoteală, prin care Svejck încearcă să-l învețe pe soldatul neamț cum să rețină matricola vagonului destinat frontului, nu e pentru interpret un exercițiu de virtuozitate comică, pur și simplu: ci un act de sabotaj întreprins cu violență, dar și cu conștiința riscului la care se supune. Așadar, regizorul (și interpretul) dezvoltă personajul pe coordonatele riguroase ale lui Brecht, fără a se lăsa prinși în capcana hazului ieftin, ceea ce subliniază prin consecința cea mai directă valoarea mesajului demascator și militant al piesei. Concentrîndu-se cu precădere asupra lui Svejck, regizorul nu a neglijat nici celelalte personaje. Mai reliefat apar Virgil Fătu (Bullinger, Preotul militar), Tzenka Velceva Binder (Ana Kopecka), Adrian Rătoi (Baloun), Stela Furciovici (Secretara, Ana) și Cornel Mititelu (Brettschneider, Hitler). Spectacolul are o respirație largă, desfășurarea e amplă, episod după episod se succed într-o racordare perfectă (la care a ajutat și scenografia lui Radu Corciova), există scene de atmosferă excelent realizate, cum ar fi momentele cînd în circumstațiile doamnei Kopecka pătrund nazistii, instaurînd teroarea și spaima; sau retragerea de pe frontul de răsărit a armatei germane destrămate, într-un nesfîrșit cortegiu înghețat. Există și minusuri în realizarea lui Bogdan Berciu: pulsul spectacolului nu bate întotdeauna regulat, pe alocuri tensiunea coboară către punctul zero, uneori rezolvările, evidente în intenție, nu sînt duse pînă la capăt, dintr-un fel de inexplicabilă timiditate sau, poate, de neîncredere în propria-i forță. Dar e un spectacol de debut și, pentru începutul lui de drum, Bogdan Berciu onorează scena băl_măreană, iar nouă ne dă încredere în viitorul lui.

V. M.

Virgil Fătu (Willy Loman)

■ MOARTEA UNUI COMIS-VOIAJOR

de Arthur Miller

Data premierei: 10 martie 1976.

Regia: ADRIAN LIPU. Scenografia: DIANA și VLADIMIR POPOV.

Distribuția: VIRGIL FATU (Willy Loman); OLGA SÎRBUL (Linda); DAN ANTOCI (Biff); EUGENIU UNGUREANU (Happy); BEN DUMITRESCU (Bernard); APRILIANA DIMITRIU (Femeia); RADU DIMITRIU (Charley); ION SĂSĂRAN (Unchiul Ben); CORNEL MITITELU (Howard Wagner); DANA ILIE (Forsythe); PAUL ANTONIU (Stanley); AUREL MAZILU (Mike).

E de apreciat la Teatrul Dramatic din Baia Mare continuitatea, mai exact spus, perseverența în abordarea unui repertoriu dominat de piese importante, cu o problematică majoră, gravă, piese aparținînd categoriei de referință din repertoriul național și universal. Trupa din Baia Mare se formează (în sensul

că tînde să se specializeze) cu precădere în această direcție, iar teatrul își justifică numele, definindu-și un profil.

Moartea unui comis-voiajor e un argument. Încea unul. Dintre cele mai convingătoare. Tragedia lui Arthur Miller se numără printre cele mai importante piese ale anilor de după război și o istorie a dramaturgiei contemporane nu poate omite această necrutătoare demascare a unui mod de viață, care nu e numai al societății americane, ci al lumii capitaliste în general, ca și dezvăluirea consecințelor tragice pe care le are asupra individului acest mod de viață clădit pe exploatare. Este o piesă care arată nu numai cum funcționează angrenajul ucigător al societății de consum, dar atrage atenția oamenilor asupra armelor cu care pot fi uciși: falsa libertate, demnitatea iluzorie, succesul mincinos. Cine se lasă prins în acest păienjenș de aparențe, piere strivit. Ca Willy Loman, comis-voiajorul.

Piesa a mai fost reprezentată la noi, începînd cu spectacolul Teatrului „Bulandra”, din anii cincizeci, și cu fiecare prilej a fost analizată în paginile revistei noastre. Nu voi insista asupra textului. Remarcă prospețimea ei, în ciuda celor șase lustre cîte numără de cînd a fost scrisă, prospețime explicată prin actualitatea ideii — actualitate care va rămîni tot atît cît lumea care generează această idee — și prin vigoarea scriiturii dramatice care a făcut din Arthur Miller unul din cei mai însemnați dramaturgi ai zilelor noastre.

Spectacolul este realizat de unul dintre regizorii tineri, Adrian Lupu, colaborator statornic al acestui teatru, ajutat de scenografii Diana și Vladimir Popov. Într-un decor care utilizează înțelept spațiul scenei, avînd plasată în mijloc, permanent, ca o oază de revenire și refugiu, locuința familiei Loman, iar pe margini, platformele unde se vor desfășura celelalte secvențe dinafara familiei; într-un decor luminat în tonuri care sugerează zbaterea sufletească, neliniștea, nesiguranța, apăsarea și care prevestește deznădămintul tragic, Adrian Lupu conduce acțiunea pe căile cele mai simple, cu o limpezime și o siguranță evidente, ce se impun. Aș spune că reprezentația are un ton general aspru, răsplat, că regizorul a înlăturat accentele de melodramatism moale, lacrima compasiunii nefiind, pentru el, ținta rivnită. Nu drama familiei Loman îl interesează, în primul rînd, nu traseul spre moarte al comis-voiajorului, ci componentele tragediei: cauzele multiple și complexe și efectul previzibil. Chiar dacă nu găsește întotdeauna soluțiile cele mai potrivite pentru fiecare scenă, aglomerînd uneori spațiul de joc, distribuind alteori accente care frizează grotescul, chiar dacă nu a dobîndit suficientă pricepere (și, implicit, autoritate) în lucrul cu actorii, Adrian Lupu dovedește cu acest spectacol o maturizare pe direcția gândirii exacte, lucide a spectacolului, considerînd cu respect și înțelegere textul.

Interpreții l-au urmat cu fidelitate pe re-

gizor și fiecare îi revine o parte din meritul acestui spectacol interesant. Olga Sîrbul e blînda Linda, soție iubitoare și mamă grijulie, înspăimîntată de viață și, într-un fel, dezarmată. Biff, fiul ei cel mare, e înfățișat de Dan Antoci ca un răzvrătit încercînd să găsească înfrigurat un drum propriu. Eugeniu Ungureanu, în Happy, fiul mai mic, e convingător doar atunci cînd e atent cu rostirea, prea adesea neclară. Ion Săsăran e Unchiul Ben, fantoma reușitei în viață. Trecherile lui prin scenă au un nimb straniu, ca un suflu înghețat, care nu e numai al morții, ci și al unui țel imposibil de atins.

Pe Willy Loman l-a interpretat prețuitul actor Virgil Fătu, de curînd sărbătorit pentru patruzeci de ani de activitate în slujba scenei. Creația lui încununează această îndelungată și merituosă activitate, care face azi din el fruntașul scenei bălănărene. Willy Loman înfățișat de Virgil Fătu e o structură deosebit de complexă: surisul profesional, jovialitatea, chei ale succesului, nu pot ascunde prăbușirea fizică și morală a eroului, din ce în ce mai dezorientat și dezarmat, zguduit de dezamăgire, străfulgerat de ideea sacrificiului tragic. În interpretarea lui Virgil Fătu, comis-voiajorul e un tată cald și un om curajos pînă la un punct, deși curajul nu-l ajută să privească în față adevărul întreg. E o ființă definitiv prinsă în plasa iluziilor și, legănat în această captivitate de care nu e conștient, Willy Loman nu vede altă ieșire decît în moarte. Accentele comice, plasate cu discreție, cu care Virgil Fătu marchează latura cabotină a existenței eroului său, subliniază, prin contrast, direcția tragică a evoluției sale. Sărbătorit fiind, respectabilul actor s-a sărbătorit, înaintea tuturor, el însuși, prin această creație.

Virgil Munteanu

TEATRUL MUNICIPAL DIN PLOIEȘTI

MACBETH

de Shakespeare

Dincolo de orice considerații favorabile la adresa Teatrului din Ploiești, care și-a ridicat cota de valoare repertorială prin includerea marelui clasic, înălțînd și ambițiile profesionale ale colectivului, acest *Macbeth* mi se pare important pentru drumul regizorului Aureliu Manea. Fiîndcă Manea, spirit creator, neliniștit, obsedat de jocurile ficți-